

P. M.

Eduskunnan äänestyskoneisto.

Äänestyskoneiston eri osat:

Äänestyskoneistossa on seuraavat osat:

1) *Edustajain pulpeteilla* on „jaa” ja „ei” nappulat, joita painamalla äänestys toimitetaan. Jos edustaja painaa koneiston ollessa äänestystä varten avattuna yhtä aikaa tai perätysten molempia nappuloita syntyy „tyhjä ääni”, joka vastaa tyhjää lippua. Nappuloiden välissä on lasisen kuvun sisällä pieni kontrollilamppu, jonka pitää, heti kun jompaa kumpaa nappulaa on painettu, syttyä palamaan osoitukseksi siitä, että äänestyskoneisto on vastaanottanut ja rekisteröinyt edustajan äänen. Pulpetin kannen alla on pienen metallilaatikon sisällä nappuloihin ja merkkilamppuun liittyviä koneen osia. Pulpetista kulkevat johdot alas lattiaan ja edelleen salin maton alla salin perällä oleviin koneiston osiin (ensinnä releetelineeseen). Johdot ovat jonkun matkaa lattiasta ylöspäin suojatut metalliputkella, joka nousee pulpetin sisäreunaa pitkin ylös. Ylempänä suojeleavat johtolankoja puiset kapeat listat.

2) *Puhemiehen pöydällä oleva laite*, josta kone avataan äänestyksen alkaessa, suljetaan sen päättyessä, pannaan laskulaite käyntiin ja palautetaan taas alkuperäiseen, nolla-asentoon. Tässä laitteessa näkyvät myös tulosnumerot, laskukoneiston toiminnan aikana kasvavat numerot, ja kun äänestys on päättynyt, lopulliset numerot; neljä eri lukua: „jaa”-, „ei”- ja „tyhjät”-äänet sekä poissaolevien, s. o.

äänestykseen osaaottamattomien edustajain luku. Näiden lukujen summa on aina 199. Tässä laitteessa on kolme nappulaa, n:ot 1, 2 ja 3 sekä sitäpaitsi n. s. palautusylieheittäjä, joiden käyttöä selostetaan alempana. Edelleen on puhemiehen pöydässä, etusivun yläreunassa viheriäinen merkinantolamppu. Kun tämä lamppu loistaa, osoittaa se, että äänestys voidaan pulpeteilla olevilla nappuloilla suorittaa.

3) *Releeteline salin perällä*. Tässä koneiston osassa on kullakin edustajalla omat releensä, jotka vastaanottavat annetut äänet, lajittelevat ne ja välittävät ne eri laskulaitteisiin. Koko releeteline on puukaapin ympäröimä.

4) *Valotaulu salin peräseinällä*. Tässä näkyvät valonnumeroilla äänestyksen tulokset, samat neljä lukua, jotka puhemiehen pöydälläkin olevassa laitteessa. Tässä taulussa näkyvät vain lopulliset tulosnumerot, mutta ei kasvavia lukuja.

Valotaulu sisältää neljä eri osastoa eli laatikkoo, yhden kutakin ääniryhmää varten. Kukin laatikko jakautuu väliseinien avulla 3 osaan. Äärimäisenä vasemmalla on voimakas valolamppu; ensimmäisessä väliseinässä on valon kokoomislinssi, mikä keskittää lampun valosäteet; toisessa osastossa on laskulaite, jossa on kolme läpimitaltaan eri suuruista pyöreätä metallilevyä, ykkös-, kymmen- ja satalukuja varten; levyihin, jotka pyörivät laskulaitteen toimiessa, on lävistetty numerot 0—9; seuraavassa väliseinässä on objektiivin, jonka läpi,

valon suuntautuessa levyihin, laskulaitteessa esiintyvään numeroiden kuvat siirtyvät kolmannessa osassa olevaan 45 asteen kulmaan sijoitettuun peiliin, mikä vuorostaan heijastaa numerot etuseinässä olevaan himmeään lasilevyyn, mistä ne ovat luettavissa.

5) *Akkumalaattorit* ja latauslaitteet ovat istuntosalin alla olevassa käytävässä sijaitsevassa kaapissa.

Miten koneisto toimii?

Puhemies „avaa” koneiston äänestyksen alkaessa painamalla pöytälaitteessa olevaa nappia n:o 1.

Tällöin

1) syttyvät valotaulun lamput, jotta voitaisiin tarkastaa, että koneisto on nolla-asennossa, ja kullakin rivillä näkyy kolme nollaa;

2) syttyy puhemiehen pöydässä oleva viheriä merkinantolamppu, merkiksi siitä, että sen palaessa äänestäminen on toimitettava;

3) kytketään virta pulpeteissa oleviin äänestysnappuloihin ja kontrollilamppuun, joten äänestäminen voi alkaa.

Kone pysyy avattuna aina siihen asti kuin puhemies painamalla nappia n:o 2 „sulkee” sen. Koneen aukioloaika ja siis se aika, joka varataan edustajain äänestämistä varten, voidaan mielivaltaisesti määrätä miten lyhyeksi tai pitkäksi tahansa. Kokemus tulee osoittamaan mikä aika äänestämistä varten tarvitaan, arviolta 5—10 sekuntia.

Kun nappia n:o 2 on painettu, sammuu viheriäinen merkinantolamppu ja samalla pulpeteilla olevat kontrollilamput. Virta on silloin katkaistu pulpeteista eikä äänestysnappuloilla enää voi äänestää.

Välittömästi tämän jälkeen painetaan nappia n:o 3, jonka avulla laskukoneisto pannaan käyntiin. Samalla sammuvat valotaulun lamput ja nollat häviävät näkyvistä.

Laskeminen alkaa siis vasta sitten kun kaikki äänet ovat saapuneet koneistoon ja laskemiseen kuluu jonkun verran yli 90 sekuntia. Tämä aika on aivan riippumaton siitä, miten monelta pulpetilta on äänestetty, sillä koneisto laskee joka tapauksessa aina yhteensä 199. Laskeminen ei tapahdu siinä järjestyksessä, missä eri pulpeteilla on äänestetty, vaan aina samalla tavalla siinä järjestyksessä kuin eri johdot on yhdistetty laskukoneistoon vuorotellen eri puolilta salia vussin järjestelmän mukaan, joka on vain koneiston paikalleen asettaneiden insinöörien tiedossa. Kun koneisto on laskenut kaikki äänet, syttyvät valotaulun lamput automaattisesti ja tulosnumerot ilmestyvät seinälle. Samat numerot ovat luettavissa puhemiehen pöydällä olevassa laitteessa.

Painettaessa alas pöytälaitteessa olevaa palautusyliheittäjää sammuvat seinätaulun lamput, numerot häviävät näkyvistä ja molemmat laskulaitteet palautuvat nolla-asentoon. Tällöin on koneisto heti valmis uutta äänestystä varten.

Miten edustajat äänestävät äänestyskoneella?

Valtiopäiväjärjestyksen nykyisten säännösten puitteissa voidaan tähän asti käytännössä ollut huutoäänestys korvata koneellisella äänestyksellä, kuten perustuslakivaliokunta 18 päivänä maaliskuuta 1926 antamassaan lausunnossa on esittänyt (katso Liite). Sittenkun äänestyskoneisto on otettu käyttöön tulee äänestys tapahtumaan siten, että puhemies ensin — samoin kuin tähänkin asti — esittää ja antaa eduskunnan hyväksyä äänestysesityksen, minkä jälkeen hän asettaa vastattavaksi „jaa tai ei”. Huutamisen sijasta painavat edustajat äänestysnappuloita. Puhemies ilmoittaa jollakin määrättyllä tavalla, että koneellinen äänestys alkaa. Tämä voi tapahtua esim. siten, että hän sanojen „jaa tai ei” jälkeen lisää sanat „Äänestys alkaa” ja sa-

malla avaa koneiston painamalla nappia n:o 1. Edellämainittu viheriä merkinlamppu osoittaa edustajille, että nyt on äänestämisen aika ja kukin edustaja suorittaa rauhallisesti äänestyksen pitämällä kuitenkin huolen siitä, että äänestys tapahtuu ennenkuin viheriä lamppu on sammunut. Nappuloita painettuaan on edustajan tarkattava, että pulpetilla oleva kontrollilamppu on syttynyt. Sulkiessaan äänestyskoneiston painamalla nappia n:o 2 ilmaisee puhemies jollakin tavalla esim. lausumalla „Äänestys päättyy”, että äänestysaika on loppuun kulunut. Tämän jälkeen eduskunta saa rauhassa odottaa koneiston laskemista, kunnes tulokset tulevat jokaisen näkyviin. Kun eduskunta täten on antanut

vastauksen äänestysesitykseen, ilmaisee puhemies mikä hänen käsityksensä mukaan on voitolla, „jaa” vai „ei”. Numeroita ei hän voine ilmaista eikä se ole tarpeellistaakaan. Erikseen on harkittava merkitäänkö painettuun pöytäkirjaan esim. sulkujen sisään äänestyksen tulosta osoittavat luvut.

Jotta äänestyskoneisto pysyisi moitteettomassa kunnossa, on välttämätöntä, että kaikkia sen eri osia käsitellään varovaisesti. Senvuoksi on myös tärkeätä, että edustajat erikoisesti suojelevat pulpeteissa olevia nappuloita, lamppeja ja johtoja koskettelematta niitä tarpeettomasti.

5. IX. 1927.

EDUSKUNNAN PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA

Helsingissä,

maaliskuun 18 p:nä 1926.

N:o 7.

Kun Kansliatoimikunta oli päättänyt pyytää perustuslakivaliokunnan lausuntoa siitä, voidaanko ja missä laajuudessa valtiopäiväjärjestyksen nykyisten säännösten puitteissa ottaa käytäntöön koneellista äänestystapaa, on Herra Puhemies kirjjeessä tähän maaliskuun 16 päivästä n:o 395 saattanut tämän Kansliatoimikunnan pyynnön perustuslakivaliokunnan tietoon, samalla pyytäen että valiokunta kiireellisesti käsittelee asian.

Tämän johdosta pyytää perustuslakivaliokunta lausua seuraavaa:

Valtiopäiväjärjestyksen 65 §:n mukaan on, milloin jokin asia eduskunnassa on ratkaistava, puhemiehen tehtävä sellainen äänestysesitys, että vastaus jaa taikka ei ilmaisee eduskunnan päätöksen, sekä, sittenkuin vastaus on annettu, ilmoittaa, mikä se hänen käsityksensä mukaan oli. Sanat „vastaus jaa taikka ei” viittaavat tosin siihen, että lainsäätäjät lähinnä on ajatellut huutoäänestyksen käyttämistä, mutta tämä

Eduskunnan Herra Puhemiehelle.

sanonta ei mitenkään sulje pois sitä mahdollisuutta, että eduskunta käyttää vastauksensa ilmaisemisessa jotakin toista menettelytapaa, esim. koneellista äänestysmenettelyä, luonnollisesti edellyttäen, että äänestysmenettely on sellainen, että puhemies voi sen perusteella muodostaa itselleen käsityksen siitä, kummanko vastauksen, jaa vai ei, eduskunta on tahtonut antaa. Perustuslakivaliokunnan mielestä ei siis valtiopäiväjärjestys aseta esteitä sille, että huutoäänestyksen sijasta otetaan käytäntöön sellainen koneellinen äänestystapa kuin edellä on mainittu. Sitävastoin, kun sanotussa lainpaikassa nimetään säädetään, että, jos pyydetään lippuäänestystä taikka jos valtiopäiväjärjestyksen mukaan jossakin tapauksessa päätökseen vaaditaan määräenemmistö, lippuäänestys on toimitettava, sellaista koneellista äänestystapaa kuin kansliatoimikunta näyttää ajatelleen, ei voida käyttää lippuäänestyksen sijasta.

Perustuslakivaliokunnan puolesta:

Johannes Peltonen.

Liite.

El. Kaila.

Työsuunnitelma.

Puhemiesneuvoston ehdotus työsuunnitelmaksi täysi-istuntoja ja valiokuntia varten vuoden 1927 valtiopäivillä.

Valtiopäiväjärjestyksen 73 §:n mukaisesti Puhemiesneuvosto kunnioittaen ehdottaa,

että Eduskunta hyväksyisi seuraavan suunnitelman töittien järjestämiseksi täysi-istunnoissa ja valiokunnissa:

Työsuunnitelma täysi-istuntoja ja valiokuntia varten vuoden 1927 valtiopäivillä.

1 §.

Täysi-istunnot pidetään säännöllisesti joka tiistaina ja perjantaina. Milloin asianhaarat vaativat pidetään täysi-istuntoja muinakin viikon päivinä.

2 §.

Suuri valiokunta kokoontuu yleensä heti kun joku asia on sen käsiteltäväksi lähetetty. Valiokunnan säännölliset kokoontumispäivät ovat keskiviikko ja lauantai.

3 §.

Huomioon ottaen mitä valtiopäiväjärjestyksen 69 ja 72 §:ssä säädetään, tulee erikoisvaliokunnan käsitellä kiireellisinä kysymykset, jotka koskevat perusteltua siirtymistä päiväjärjestykseen sekä lausunnon antamista toisen valiokunnan käsiteltävänä

olevasta asiasta tai jostakin sen eri kohdasta.

4 §.

Eri valiokunnissa käsitellään niihin lähetetyt, vielä käsittelemättä olevat asiat alempana mainitussa järjestyksessä, huomioon ottaen, että samaan, roomalaisella numerolla merkittyyn ryhmään kuuluvat asiat otetaan käsiteltäviksi siinä arapialaisilla numeroilla osotetussa järjestyksessä, missä ne toisiansa seuraavat, mutta että mietinnöt mainituista asioista annetaan siinä järjestyksessä kuin niiden valmistamiseen ja muihin esiintyviin asianhaaroihin nähden sopivimmaksi havaitaan.

Valiokunnat ovat kuitenkin oikeutetut asianhaaran ja tarpeen mukaan käsittelemään asioita muussakin kuin edellä esitettyssä järjestyksessä.

Perustuslakivaliokunta.

1. Vuoden 1926 valtiopäivillä lepäämään jätetty ehdotus laiksi, joka sisältää eräitä säännöksiä valtion viroista ja pysyväisistä toimista. (Mietintö n:o 1).

2. Hallituksen esitys n:o 17 laiksi joulukuun kuudennen päivän viettämisestä yleisenä juhla- ja vapaapäivänä.